

ОСОБЛИВОСТІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ В ПЕРВИННИХ ПОБОРОВИХ РЕЄСТРАХ ЗВЯГЕЛЬСЬКОЇ ВОЛОСТІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVI СТ. (ЧАСТИНА 1)

АНОТАЦІЯ

Мета роботи — проаналізувати антропонімікон первинних поборових реєстрів Звягельської волості 1570–1571 рр. і 1576 р.: описати словотвірні варіанти імен, насамперед чоловічих християнських, які найчастіше входять до складу однолексемних іменувальних і дволексемних антропонімічних формул. Джерелом дослідження слугують «Первинні поборові реєстри Звягельської волості другої половини XVI ст.», підготовлені до друку В. Атаманенком (2024 р.) на основі рукописної пам'ятки «Вінницький гродський суд». У розвідці використано описовий метод, зокрема інвентаризацію та систематизацію лексичного матеріалу, лінгвістичні прийоми лексико-семантичного, етимологічного та словотвірного аналізу. Наукова новизна пропонованої статті полягає в тому, що вперше предметом наукового вивчення стали іменування первинних поборових реєстрів 70–80 років XVI ст. Звягельської волості як одного з найдавніших джерел описово-статистичного характеру, що відображає тодішній стан цих землеволодінь. У реєстрах поборів Звягельської волості 1570–1571 рр. і 1576 р. переважають однолексемні іменування, які здебільшого є чоловічими християнськими іменами різної структури: повними, усіченими, усічено-суфіксальними та суфіксальними. Найбільше в іменнику суфіксальних варіантів чоловічих особових християнських імен із суфіксом *-к(о)*. Імена *Михайло*, *Григорей*, *Данило*, *Семен* представлені найбільшою кількістю словотвірних варіантів. Інші імена мають меншу кількість варіантів, зокрема *Васи(л)*, *Іван*, *Лаврин*, *Павель*, *Петрь*, *Трухонь* та ін. Різноманітністю не лише словотвірних, а й фонетико-графічних варіантів відзначене ім'я *Федор*. Засвідчено й декілька жіночих християнських особових імен: *Варуша*, *Га(н)ка*, *Матруна*, *Їздо(т)я*, *Їрина* та *Просимка*. Подальше вивчення первинних поборових реєстрів Звягельської волості другої половини XVI ст. дасть змогу визначити особливості композитних, відкомполітичних і відапелативних слов'янських імен та специфіку дволексемних антропонімічних формул.

Ключові слова: антропоніміка, ідентифікація особи, особове ім'я

1. ВСТУПНІ ЗАУВАГИ

Українську історичну антропонімію вивчали Л. Гумецька, М. Демчук, Р. Керста, Р. Осташ, І. Фаріон, М. Худаш, П. Чучка, В. Шульгач та інші мовознавці. Значний внесок зробили й польські науковці, зокрема І. Митник (2010).

Антропонімні матеріали опублікованих писемних пам'яток Житомирщини XVI–XVII ст. лише принагідно використовували у своїх дослідженнях І. Єфименко, Р. Керста, Р. Осташ, С. Пахомова, М. Худаш, В. Шульгач (Єфименко, 2003; Керста, 1984; Осташ, 2005; Пахомова, 2012; Худаш, 1977; Шульгач, 2008–2023). Історичну антропонімію Житомирщини XVI–XVII ст. вивчала Л. Ящук (2008), проте власні особові назви податкової документації XVI ст. Звягельської волості ще не були предметом спеціального дослідження, чим і зумовлена актуальність обраної теми.

Податкова документація 70–80-х рр. XVI ст. — найдавніше з джерел описово-статистичного характеру для Звягельської волості, на території якої на 70-ті рр. XVI ст. було два міста: *Звягель*, *Бараше*, а згодом і третє — *Романів* (Атаманенко, 2024, с. 56). На інформативність поборових реєстрів впливали «сумління землевласника, зміни в структурі населення через міграції, втрати оподатковуваних одиниць тощо. ... Тому ці реєстри відображають “ідеальний” стан цієї латифундії на другу половину XVI ст.» (Атаманенко, 2024, с. 56).

Мета дослідження — проаналізувати антропонімні іменування первинних поборових реєстрів Звягельської волості 1570–1571 рр. і 1576 р., описавши словотвірні варіанти християнських імен, насамперед чоловічих, які найчастіше входять до складу однолексемних іменувань і дволексемних антропонімоформул.

Джерелом дослідження слугують «Первинні поборові реєстри Звягельської волості другої половини XVI ст.», підготовлені до друку вперше В. Атаманенком (2024 р.) на основі рукописної пам'ятки «Вінницький гродський суд» (Ф. 44. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 265–288, 532–536 зв., 532–624), що зберігається в ЦДІАК України (Атаманенко, 2024, с. 54–70). У розвідці дослідника подано два додатки: 1) «Первинні поборові реєстри Звягельської волості 1570–1571 рр.» (Атаманенко, 2024, с. 54–63) («*Реєстр побору его к[о](р)[олевское] м[и](л)[ости] уфаленого на со(и)ме Любе(л)скомь в року ше(ст)деса(т) девятомь з ымене(и) звего(л)ски(х), которыє за Слу(ч)ю ку повету Кие(в)-скому лежат велможного кн[д]ж[а]ти Костентена Остро(з)ского, воеводы кие(в)ского, марша(л)ка земле Во(л)нское, старосты володимер(р)ского, чере(з) мене, Васи(л)я Бо(г)дановича Романо(в)ского, с каждого ды(му) вы(б)ра(в)ши по гроше(и) двана(д)ца(т) а от о ѿгороднико(в) по два гро(ши), ѿ(т)дало(м) до ру(к) его млсти пана Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, побо(р)цы повету Кие(в)ского, року оа м[е]с[е]ца а(н)ре(л)[я] кг дна» (с. 57);*

2) «Первинний поборовий реєстр Звягельської волості створений при вибиранні ухваленого у 1576 р. побору» (с. 64–69) («*Реєстръ выбира(н)я побору его кроле(в)ское м[и]л[о]сти в року афос уфаленого з ыме(н)я кн[я]ж[а]ти его милости Остро(з)ского воеводы киевского зъ Звагля, в повете Луцкомъ лежачого, и (з) се(л) за Слу(ч)ю, в повете Киевско(м) к нему лежачи(х). То е(ст) з дымо(в) ры(н)ковы(х) по чотыри гроши, з домо(в) уличъны(х) по два гроши, з огородо(в) по грошу, з ро(л) яко з дворица альбо з лану по два(д)цати гроше(и) по(л)ски(х), ѿ(т) ремесла по чотыри гроши, ѿ(т) перекупо(к) по семи гроше(и) — то все на ли(ч)бу по(л)скую» (с. 64).*

Зазначені реєстри містять перелік жителів міст: *ми(с)то Звего(л)* (с. 60) / *местечько Звяголь / зъ Звагля, в повете Луцкомъ лежачого* (с. 64) і *местечько Бараши новопосажоно ... лежи(т) в повете Киевско(м)* (с. 67) / *в Бараши(х)* (с. 59) / *з местечка Бараши(в)* (с. 67) / *з Бараши(в)* (с. 69); і сіл: *Белобере(з)цы* (с. 68), *Выку(с)ки* (с. 62), *Го(л)ско* (с. 60) / *село Го(л)ско новоселое* (с. 67), *Глу(м)ча* (с. 57) / *зъ Глу(м)че(и)* (с. 67), *Жа(д)ко(в)ка* (с. 58) / *село Жадъков-ка новосело* (с. 68), *Запади(н)ци* (с. 63), *село Ивановичи новосели* (с. 67), *Киково / с Киковы* (с. 65), *Кия(н)ка* (с. 63, 65), *Кононо(в)щи(з)на* (с. 66), *Кочичи(н)* (с. 58, 67), *Ми(ч)ки* (с. 59) / *Ми(ц)ки* (с. 69), *Пилиповичи* (с. 62), *По(д)лубы* (с. 59) / *Подлубы* (с. 68), *Рогачо(в)* (с. 62), *село Романо(в) новосело* (с. 69), *Суслоть* (с. 65) / *Сусло(в)* (с. 66), *Ю(х)новичи* (с. 68) — «*села звего(л)ски(и) за Слу(ч)ю, до повету Кие(в)ского належачие*» (с. 67). А ще згадуються в документах «*мещане в Ры(н)ку и в вулиця(х)*» (с. 61), «*бояре кико(в)ски(и)*», «*люди мо(к)ви(н)ски(и)*», «*Вылу(с)ки п(а)на Ми(с)ка Ше(и)ка*», «*люди Сте(ц)ка Суслоты*» (с. 63) та ін. Укладач цих реєстрів — *Миха(л) Деревенец(к)и(и)* (с. 69).

2. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

2.1. Вступ

В анотації до студії В. Атаманенко підкреслює, що «первинні поборові реєстри належать до важливих джерел описово-статистичного характеру», за допомогою яких можливе «вивчення всіх елементів поборової документації»: видових особливостей, організації матеріалу, характеру інформації. Вони помітно розширили засоби дослідження «соціально-економічної проблематики та історико-демографічних питань» усієї Звягельської волості (Атаманенко, 2024, с. 57).

У досліджуваних поборових реєстрах переважають однолексемні іменування: у документі 1570–1571 рр. — 325 однолексемних іменувань із 439,

у документі 1576 р. — 344 однолексемних із 361, які здебільшого є християнськими чоловічими іменами, зрідка слов'янськими автохтонними іменами чи апелативними назвами.

2.2. Повні чоловічі християнські імена

Серед аналізованих чоловічих християнських імен значна частина повних варіантів, які зазнали фонетичної адаптації на українському мовному ґрунті: *Авра(м)*¹ (с. 63); *А(н)дре(и)* Ухреди(ч) (с. 59) / *Андъре(и)* (с. 69) / *Аньдре(и)* (с. 66), *Андри(и)* (с. 61) / *Аньдри(и)* (с. 62) / *Аньдри(и)* (с. 63); *Вакула* (с. 65); *Гарасим* (с. 65); *Григоре(и)* (с. 60); *Давы(д)* (с. 66); *Демя(н)* Юсипови(ч) (с. 58); *Иван* (с. 67) / *(Иван)* (с. 66) / *Ива(н)* Тишеви(ч) (с. 59); *Ие(в)* (с. 62) / *Иевъ* (с. 66); *И(л)я* (с. 65) / *Ил(я)* / *Илъя* (с. 64); *Калени(к)* (с. 66); *Карпъ* (с. 68) / *Ка(р)пъ* (с. 61) і *Ка(р)пъ* Жа(д)ковскии (с. 59); *Ко(н)дра(т)* (с. 61) і *Ко(н)дра(т)* Коро(с)цкии (с. 60) / *Ко(н)дра(т)* Ка(р)пови(ч) (с. 59) / *Коньдра(т)* (с. 61) / *Коньдра(т)* (с. 68); *Коно(н)* (с. 62); *Кузма* (с. 69) / *Ку(з)ма* (с. 66) і *Ку(з)ма* Седы(и) (с. 59); *Курило* (с. 62); *Лазо(р)* (с. 63); *Логви(н)* (с. 68) / *Ло(г)ви(н)* Приход(к)о (с. 58); *Лука* (с. 65); *Луян* чобота(р) (с. 65) / *Лу(к)ян* (с. 60) і *Лу(к)ян* Иванови(ч) (с. 59) / *Лу(к)я(н)* (с. 60) / *Лу(к)янь* (с. 62) / *Лукъя(н)* (с. 64) / *Лукъя(н)* (с. 66); *Макси(м)* (с. 66) / *Ма(к)си(м)* / *Ма(к)симъ* (с. 61); *Ма(т)фе(и)* (с. 66) / *Ма(т)фи(и)* (с. 60) / *Матъфе(и)* (с. 65); *Ма(р)ти(н)* (с. 68) і *Ма(р)ти(н)* Ро(с)сели(и) (с. 59) / *Мартинъ* (с. 67) / *Ма(р)тинъ* (с. 68); *Микита* (с. 68) і *Микита* Ухреди(ч) (с. 59); *Микула* (с. 68); *Мо(и)си(и)* (с. 60); *Моке(и)* (с. 67) і *Огоро(д)ни(к)* *Моке(и)* Жукови(ч) (с. 58); *Нау(м)* Турове(ц) (с. 60) / *Наумъ* (с. 64); *Несте(р)* (с. 68) / *Не(с)те(р)* (с. 62); *Никипор* *Огоро(д)ни(к)* (с. 59) / *Ничипо(р)* (с. 67); *Олексе(и)* (с. 65) / *Олекси(и)* (с. 63); *Оме(л)янь* (с. 68); *Онике(и)* (с. 67); *Онофрей* (с. 68); *Охре(м)* (с. 66); *Паве(л)* (с. 61) / *Павель* (с. 69); *Петръ* (с. 60) і *Пе(т)ръ* Ка(р)пови(ч) (с. 59) / *Петръ* (с. 68); *Пили(н)* (с. 68) і *Пили(н)* Я(н)кови(ч) (с. 59); *Пры(с)* (с. 63) < *Фирсъ*, з-поміж варіантів імені *Фирсъ*, зафіксованих у пам'ятках XVI ст., Р. Керста наводить *Прис*, *Прысъ*, *Хрис* поряд із *Фирсъ*, *Фурсъ*, *Хурсъ* (Керста, 1984, с. 130); *Радиво(н)* (Атаманенко, 2024, с. 63); *Рома(н)* (с. 68) і *Рома(н)* Ю(х)-нее(в)ски(и) (с. 59) / *Романъ* (с. 67); *Сава* (с. 60) і *Сава* Лу(б)чи(ч) (с. 59); *Селиво(н)* (с. 67); *Семе(н)* (с. 66) і *Семе(н)* Лашко (с. 59); *Степан* (с. 66) / *Степа(н)* (с. 64); *Трухонъ* (с. 65); *Федор* (с. 66) і *Федор* Конашевичъ (с. 68) / *Федо(р)* (с. 67) / *Хведо(р)* і *Хведо(р)* Сухоно(с) (с. 68) / *Ходо(р)* (с. 67) і *Ходо(р)*

¹ У круглих дужках зазначено надрядкові літери рукописної пам'ятки «Вінницький гродський суд» (Ф. 44. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 265–288, 532–536 зв., 532–624), які в статті В. Атаманенка (2024), що слугує джерелом нашого дослідження, виділені курсивом. Через скісну ризку подано фонетико-графічні варіанти імен, сполучником «і» поєднано однолексемні іменування та дволексемні формули з тим самим іменним варіантом.

Гу(г)нивы(и) (с. 60); *Харито(н)* (с. 62); *Хома* Ста(р)чикови(ч) (с. 58); *Яким* (с. 65) / *Яки(м)* (с. 61) та ін.

У низці імен у кінці з'явився **-о**: *Гаврило* Аро(с)тови(ч) (с. 58) / *Га(в)рило* (с. 61), *Данило*, *Ма(р)ко* (с. 67), *Миха(и)ло* (с. 64) і под.

2.3. Усічені й усічено-суфіксальні чоловічі християнські іменні варіанти

В аналізованому християнському іменнику наявні різні усічення: передусім апокопа **-ий**: *А(н)то(н)* Нелепови(ч) (с. 60) / *Аньтон* (с. 63) / *Аньто(н)* (с. 68); *А(р)ти(м)* Стрижеви(ч) (с. 57) / *Аръти(м)* Стрыжови(ч) (с. 68); *Васи(л)* Фе(д)цеви(ч) (с. 58); *Вла(с)* (с. 61), *Ула(с)* (с. 67); *Денис* (с. 68) / *Дени(с)* (с. 61) / *Денись* (с. 66); *Дмитрь* (с. 60) / *Дми(т)рь* Побратим (с. 59) / *Дмитрь* (с. 61); *Евхи(м)* (с. 68) / *Е(в)хи(м)* (с. 60); *Игнат* (с. 67) / *Игна(т)* (с. 68) і *Игна(т)* Кунашеви(ч) (с. 58) / *Игнатъ* (с. 62); *Мака(р)* (с. 68) і *Мака(р)* Ма(н)кови(ч) (с. 58); *Нехве(д)* (с. 63) < *Мефодий* (Керста, 1984, с. 120); *Олифе(р)* (Атаманенко, 2024, с. 67); *Опана(с)* (с. 65); *Оста(н)* (с. 66) і *Оста(н)* Осмо(л) (с. 59) / *О(с)та(н)* (с. 63); *Па(р)хо(м)* (с. 68) і *Па(р)хо(м)* А(н)дросови(ч) (с. 58) / *Па(р)хомъ* (с. 65); *Пота(н)* (с. 61) / *Потатъ* (с. 67); *Проко(н)* (с. 60) / *Прокотъ* (с. 68); *Протасъ* (с. 66); *Супро(н)* (с. 66) та ін. За спостереженнями Р. Керсти, «тенденцію до скорочення суфікса **-ий** виявляють переважно багатоскладові імена, у двоскладових ... формант **-ий** не скорочувався» (Керста, 1984, с. 71).

В імені *Лаври(н)* / *Ла(в)ри(н)* (Атаманенко, 2024, с. 61) < *Лаврентий* (Керста, 1984, с. 127) відбулося усічення кінцевого **-тий**; у варіанті *Гурин* (Атаманенко, 2024, с. 67) / *Гури(н)* (с. 68) < *Гурий* (Керста, 1984, с. 108) суфікс **-ий** замінився на **-инь** (с. 71), в *Олекса* (Атаманенко, 2024, с. 65) — на **-а**. Імена *Кли(м)* (с. 67) і *Кли(м)* Руды(и) (с. 60) < *Климентъ* (Керста, 1984, с. 116), *Свири(д)* Ю(р)кови(ч) (с. 60) < *Спиридонъ* (Керста, 1984, с. 127) зазнали усічень кінцевих **-ентъ**, **-онъ**.

Синкопа засвідчена в іменному варіанті *Ко(р)не(и)* (Атаманенко, 2024, с. 66) < *Корнилий* (Керста, 1984, с. 117), ще в одному варіанті цього імені після скорочення суфікса **-ий** у кінці слова з'явилося приставне **-о**: *Ко(р)нило* Ка(р)пови(ч) (Атаманенко, 2024, с. 59).

Афереза **а-**, **и-**, наявна в іменах *Гапон* чобота(р) (с. 65) / *Гапо(н)* (с. 62) < *Агафон* (Керста, 1984, с. 103); *Кудинъ* (Атаманенко, 2024, с. 64) / *Куди(н)* (с. 63) < *Акидинъ* (Керста, 1984, с. 103); *Сидо(р)* (Атаманенко, 2024, с. 68) і *Сидо(р)* Сто(л)бычи(ч) (с. 60) < *Исидоръ* (Керста, 1984, с. 115).

Усічено-суфіксальні іменні варіанти представлені одиничними прикладами: *Гри(н)* Ско(ч)ко (Атаманенко, 2024, с. 58); *Ста(с)* Домашеви(ч) (с. 59), як підкреслює П. Чучка, за походженням *Стасъ* — слов'янське суфіксальне утворення від календарного імені *Євстахій* через стадію варіантів *Остан*,

Стах, а зближення / отожднення з іменем *Станіслав* настало пізніше (Чучка, 2011, с. 331); *Гри(ц) Ωтаман* (Атаманенко, 2024, с. 68); *Проць* (с. 67); *Тру(ш)* (с. 63) < *Трохим* чи *Трухан* (Мутнік, 2010, с. 79) < *Труфан*, *Трухан* < [*Ми*]трофан, менш імовірно походження від апел. *труш* 'гнилизна, пліснява, затхлість' (Чучка, 2005, с. 560), І. Трійняк онім *Труш* зараховує до варіантів імені *Трохим* (Трійняк, 2005, с. 366); *Ми(х)но* (Атаманенко, 2024, с. 67); *Са(х)но* (с. 60) < від *Сафоній*, *Софоній* чи якогось іншого імені на *Са-* (Чучка, 2005, с. 504), < від *Софоній* / *Софон* чи *Олександр* (Мутнік, 2010, с. 75); *Юхно* (Атаманенко, 2024, с. 63) < *Юхим* / *Єфим* чи *Йосип* (Мутнік, 2010, с. 45) та ін.

Низка варіантів може бути мотивована як християнськими, так і слов'янськими іменами: *Гу(ц)* (Атаманенко, 2024, с. 69) < христ. *Гурій* чи < слов. *Гудислав* (Мутнік, 2010, с. 37); *Да(ц)* (Атаманенко, 2024, с. 67), імена *Дац* / *Даць*, на думку П. Чучки, — це 1) усічено-суфіксальні утворення календарного імені, яке починається на *Да-* зразка *Данило*, *Дарій*, *Дасій*; 2) фонетична видозміна таких слов'янських імен, як *Богдан* чи *Дажбог* (Чучка, 2011, с. 149–150); *Ту(ш) Ωгоро(д)ни(к)* (Атаманенко, 2024, с. 59) < христ. *Тихін* чи < слов. *Тихомирь*, *Тихославь* (Мутнік, 2010, с. 79).

2.4. Суфіксальні чоловічі християнські варіанти імен

Найбільше в аналізованому іменнику суфіксальних варіантів чоловічих християнських імен, передусім тих, що містять суфікс **-к(о)**, який уже в давньоукраїнську добу втратив демінутивно-експресивне значення внаслідок своєї продуктивності й перетворився на нейтральний структурний ономастичний формант (Гумецька, 1958, с. 13). Здатність приєднуватися до будь-яких основ (окрім тих, котрі закінчуються сполученням двох приголосних, наприклад: *Петрь* (Атаманенко, 2024, с. 60) — *Петра(ш)* (с. 68), *Петро(к)* Во(и)теховичь (с. 65), сприяла тому, що майже кожне ім'я церковного календаря мало народний варіант на **-к(о)**.

Указаний формант зрідка приєднується до повних імен: *Ле(в)ко* (с. 62), *Я(н)ко* (с. 60).

Найчастіше твірними основами похідних варіантів на **-к(о)** слугують усічені імена: *Васко* (с. 69) і *Васко Лу(и)* (с. 67) / *Ва(с)ко* (с. 66) і *Ва(с)ко* Цыкало (с. 59) — *Василь* (Керста, 1984, с. 106; Мутнік, 2010, с. 82); *Га(р)ко* Семе(н)кови(ч) (Атаманенко, 2024, с. 58) — *Герасимь* (Керста, 1984, с. 132); *Евько* (Атаманенко, 2024, с. 68) / *Євько* (с. 64), Р. Керста варіант *Євко* вважає похідним від *Євдокимь* (Керста, 1984, с. 110), І. Митник зазначає, що форми з початковим *Єв-* < *Іов* / *Йов* чи *Євдокій*, *Євласій*, *Євламій* (Мутнік, 2010, с. 38–39); *Еско* (Атаманенко, 2024, с. 65) / *Е(с)ко* (с. 62) / *Еско* Бояри(н) (с. 59) — *Йосип* (Керста, 1984, с. 115; Мутнік, 2010, с. 45); *Зе(н)ко* Бо(б)ри(к) (Атаманенко, 2024, с. 58) / *Зенько* (с. 64) — *Зиновий* (Керста, 1984, с. 112), *Зенон* (Мутнік,

2010, с. 84); *Кос(с)ко* (Атаманенко, 2024, с. 62), І. Митник підкреслює, що форми з початковим *Кос-* можуть походити від імен *Касян*, *Косма* (Мутнік, 2010, с. 48); *Ониско* (Атаманенко, 2024, с. 66) — *Онисий* (Керста, 1984, с. 122; Мутнік, 2010, с. 65); *Па(н)ко* Накривалови(ч) (Атаманенко, 2024, с. 58), серед варіантів імені *Пантелеймонь* Р. Керста наводить *Панко*, *Панько*, *Панюта*, *Паней*, *Панець* (Керста, 1984, с. 123), *Пан-* < *Пантелеймон* або *Панас* (Мутнік, 2010, с. 66); *Саво(ст)ко* (Атаманенко, 2024, с. 61) / *Саво(с)тько* (с. 60) / *Савостько* (с. 64); *Са(н)ко* (с. 66) — *Александрь* (Керста, 1984, с. 103–104; Мутнік, 2010, с. 62–63); *Сасько* (Атаманенко, 2024, с. 66) — *Сасоний* (Керста, 1984, с. 125; Мутнік, 2010, с. 72–73); *Сачко* (Атаманенко, 2024, с. 62) — *Исаакий* (Керста, 1984, с. 115; Мутнік, 2010, с. 39); *Сенко* (Атаманенко, 2024, с. 68) і *Сенко* Боролы(с) (с. 60) / *Се(н)ко* (с. 68) і *Се(н)ко* Ωгоро(д)ни(к) (с. 59) / *Сенько* (с. 61) / *Сенько* (с. 65) < *Семен* (Керста, 1984, с. 126), варіант *Сен-*, на думку І. Митник, міг утворитися як від *Семен*, так і від *Авксентій*, *Арсен*, *Ксенофонт*, *Олександр* (Мутнік, 2010, с. 73); *Фе(д)ко* (Атаманенко, 2024, с. 60) / *Хведко* Ωгоро(д)ни(к) (с. 59) / *Хве(д)ко* (с. 65) і *Хве(д)ко* Коре(ц)ки(и) (с. 60) / *Хве(д)ко* По(л)ски(и) (с. 58) / *Хведько* / *Хо(д)ко* (с. 68) — *Федорь* (Керста, 1984, с. 128–129; Мутнік, 2010, с. 31–32); *Ха(р)ко* (Атаманенко, 2024, с. 67) < *Харитонь* або *Захария* (Керста, 1984, с. 137); *Ю(р)ко* (Атаманенко, 2024, с. 68) — *Юрий* (Керста, 1984, с. 130–131; Мутнік, 2010, с. 46) та ін.

Група іменних варіантів із суфіксом *-к(о)* може бути мотивована як християнськими, так і слов'янськими іменами: *Данко* Наумович (Атаманенко, 2024, с. 58) / *Данько* (с. 60), імена з початковим *Дан-* < христ. *Данило*, *Денис* чи слов. *Бодань*, *Данславь* (Мутнік, 2010, с. 27) < *Дан* / *Дань* < *Богдан* («не виключено, що раніше співвідносилося з праслов'янськими іменами зразка *Даниславь*»), *Данило*, *Йордан* (Чучка, 2011, с. 146–147); *Ме(л)ко* (Атаманенко, 2024, с. 62) — варіант імені *Омелян* < *Ємилиань* (Керста, 1984, с. 111). І. Митник зазначає, що форми з початковим *Мел-* < христ. *Мелетій* чи *Омелян* або < слов. *Милоньгъ*, *Милослав* (Мутнік, 2010, с. 57); *Ра(д)ко* (Атаманенко, 2024, с. 60) і *Ра(д)ко* Се(н)кеви(ч) (с. 58) < *Рад-* < христ. *Радивон*, *Радіон* чи < слов. *Радислав*, *Радомир*, *Радогост*, *Радосин*, *Домарад* (Мутнік, 2010, с. 71; Чучка, 2005, с. 295); *Се(м)ко* (Атаманенко, 2024, с. 65) < христ. *Семен* або < слов. *Семирадъ* (Мутнік, 2010, с. 73).

Поєднується формант *-к(о)* і з усічено-суфіксальними варіантами: *Гри(н)ко* (Атаманенко, 2024, с. 68) < *Грин-* < *Григорий* (Керста, 1984, с. 108; Мутнік, 2010, с. 36–37); *Гри(ц)ко* (Атаманенко, 2024, с. 62) < *Гриц-* < *Григорий* (Керста, 1984, с. 108); *Лу(ц)ко* (Атаманенко, 2024, с. 62) < *Луц-* < *Лука* (Керста, 1984, с. 118; Мутнік, 2010, с. 53); *Мацько* (Атаманенко, 2024, с. 66) < *Мац-* < *Матвій* (Керста, 1984, с. 119–120; Мутнік, 2010, с. 56–57); *Ωна(ц)ко* (Атаманенко, 2024, с. 60) < *Онац-* < *Ананія* (Керста, 1984, с. 104); *Стецько* (Атаманенко, 2024, с. 65); *Яцко* Ка(р)пови(ч) (с. 59) / *Я(ц)ко* (с. 60) / *Яцько* (с. 63) < *Яц-* <

Яків, Яким (Мутнік, 2010, с. 41); *Гришко* (Атаманенко, 2024, с. 65) / *Гри(ш)ко* (с. 63) / *Гришъко* (с. 64) / *Гры(ш)ко* (с. 67) < *Гриш-* < *Григорий* (Жерста, 1984, с. 108; Мутнік, 2010, с. 36–37); *Ивашко* (Атаманенко, 2024, с. 66) / *Ива(ш)ко* (с. 62) / *Ивашъко* (с. 65) < *Иваш-* < *Иван* (Жерста, 1984, с. 113–114; Мутнік, 2010, с. 39–41); *Меле(ш)ко* (Атаманенко, 2024, с. 60) і *Меле(ш)ко* Ра(ч)кови(ч) (с. 64) — *Мелетий* (Жерста, 1984, с. 120); *Мишко* (Атаманенко, 2024, с. 68) / *Ми(ш)ко* (с. 63) і *Ми(ш)ко* Бояри(н) (с. 59) / *Мишъко* (с. 68) < *Миш-* < *Михайло* (Жерста, 1984, с. 120–121; Мутнік, 2010, с. 58); *Олешко* (Атаманенко, 2024, с. 61) / *Оле(ш)ко* (с. 68) / *Олешъко* (с. 67) < *Олександр, Олексій* (Мутнік, 2010, с. 62); *Она(ш)ко* (Атаманенко, 2024, с. 60) < *Онаш-* < *Анания* (Жерста, 1984, с. 104); *Оно(ш)ко* (Атаманенко, 2024, с. 63) < *Онош-* < *Онуфрій* (Жерста, 1984, с. 122; Мутнік, 2010, с. 64); *Оста(ш)ко* (Атаманенко, 2024, с. 68) < *Осташ-* < *Остан* (Жерста, 1984, с. 110; Мутнік, 2010, с. 65); *Па(ш)ко* (Атаманенко, 2024, с. 62) < *Паш-* < *Павло, Пахомій, Пафнутій* (Чучка, 2005 с. 434); *Тере(ш)ко* (Атаманенко, 2024, с. 60) і *Тере(ш)ко* чобота(р) (с. 65) / *Тере(ш)ко* (с. 60), пор. *Тере(х)* (с. 62) < *Терентий* (Жерста, 1984, с. 127; Мутнік, 2010, с. 79); *Тру(ш)ко* (Атаманенко, 2024, с. 66) — *Трифонъ* (Жерста, 1984, с. 128), форми з початковим *Труш-* < *Трохим, Трухан* (Мутнік, 2010, с. 79); *Юшъко* (Атаманенко, 2024, с. 69) < *Юш-* < *Юхим, Йосип* (Мутнік, 2010, с. 45) і под.

Деякі імена можуть походити не лише від християнських, а й від слов'янських імен: *Миско* (Атаманенко, 2024, с. 67) — *Михайло, Мисаїл* (Мутнік, 2010, с. 58), на думку П. Чучки, «ім'я *Миско*, правдоподібно, є усіченим варіантом давньоєврейського особового імені *Мисаїл*, хоча з таким же успіхом можна його виводити від котрогось слов'янського двоосновного імені, яке містить основу *-мысл-* типу *Добромысль*» (Чучка, 2011, с. 242–243); *Да(ш)ко* Ма(н)кови(ч) (Атаманенко, 2024, с. 58) — христ. *Давид, Данило, Йордан, Дарій, Дасій* чи слов. *Богдан* (Чучка, 2011, с. 151); *Тишко* (Атаманенко, 2024, с. 67) / *Ти(ш)ко* (с. 64), пор. *Ти(ш)ко* Огоро(д)ни(к) (с. 59) < христ. *Тихін* чи < слов. *Тихомиръ, Тихославъ* (Мутнік, 2010, с. 79).

Ім'я *Па(с)ко* (Атаманенко, 2024, с. 67) < *Пас-* І. Митнік потрактує як дериват від христ. *Павло, Пахом, Пафнутій* (Мутнік, 2010, с. 67), у пам'ятках Волині засвідчено варіант *Pasiowi* (Д. в.), 1662 р. (с. 68), а П. Чучка стверджує, що *Паско* — «особове ім'я, генетично пов'язане з демінутивним апелятивом *паска*, що йде від лат. *passus* 'страдник'» (Чучка, 2011, с. 273).

На другому місці за частотою вживання християнські імена із суфіксом *-ець*, проте кількісно вони значно поступаються варіантам із формантом *-к(о)* й утворюються від усічено-суфіксальних та усічених імен: *Грине(ц)* (Атаманенко, 2024, с. 68) / *Гринець* (с. 64), *Дане(ц)* (с. 62) (див. вище коментар до імені *Данко*), *Зане(ц)* (с. 67) < *Зан-* < *Захар* (Жерста, 1984, с. 112) < *Захар* чи *Зенон* (Мутнік, 2010, с. 84), *Проне(ц)* (Атаманенко, 2024, с. 62), форми

з початковим *Прон-* < *Прокоп* чи *Софрон* / *Сопрон* (Мутнік, 2010, с. 69); *Гуле(ц)* (Атаманенко, 2024, с. 65) < *Гул-* < *Юліан*, *Уліян*, *Гуліян* (Мутнік, 2010, с. 37), *Ла(в)рине(ц)* (Атаманенко, 2024, с. 62) < *Лаврин* < *Лаврентий* (Керста, 1984, с. 117; Мутнік, 2010, с. 51–52); *Їстане(ц)* (Атаманенко, 2024, с. 66) < *Остан* < *Євстафий* (Керста, 1984, с. 110; Мутнік, 2010, с. 65); *Пане(ц)* Іванови(ч) (Атаманенко, 2024, с. 59) < *Пан-* < *Пантелеймон* або *Панас* (Мутнік, 2010, с. 66), *Хведе(ц)* Накривалови(ч) (Атаманенко, 2024, с. 58) < *Хвед-* < *Федорь* (Керста, 1984, с. 128–129; Мутнік, 2010, с. 31–32). Очевидно, варіант *Гане(ц)* Голе(ц)ки(и) (Атаманенко, 2024, с. 58) / *Ганець* (с. 65) із суфіксом **-ець** походить, як і українське здрібноло-пестливе ім'я *Ганко*, від нім. *Han* < *Johann* (Чучка, 2005, с. 137) та ін.

Інші іменні варіанти мають незначну кількість прикладів:

-ук / **-юк**: *Костюк* Трухонови(ч) / *Костю(к)* (Атаманенко, 2024, с. 67) < *Кость* < *Костянтин* (Керста, 1984, с. 117; Мутнік, 2010, с. 49); *Минюк* Голе(ц)ки(и) (Атаманенко, 2024, с. 60) < *Мин-*, яке, зазначає І. Митник, може походити від *Мина*, *Михайло*, *Дмитро*, *Веніамін*, *Євмен* або від складного імені з компонентом *Міні-* (Мутнік, 2010, с. 60); *Сенюкь* (Атаманенко, 2024, с. 65) < *Сен-* < *Семен*, *Авксентій*, *Арсен*, *Ксенофонт*, *Олександр* (Мутнік, 2010, с. 73) і под.;

-ут(а) / **-ют(а)**: *Васюта* (Атаманенко, 2024, с. 62) < *Вас-* < *Василь* (Керста, 1984, с. 106; Мутнік, 2010, с. 82); *Мисюта* (Атаманенко, 2024, с. 68) < *Мис-* < *Михайло*, *Мисаїл* (Мутнік, 2010, с. 58), *Їлисюта* (Атаманенко, 2024, с. 62) < *Олис-* < *Єлисей* (Керста, 1984, с. 111), *Мишюта* (Атаманенко, 2024, с. 67) і *Мишюта* Ухреди(ч) (с. 59) < *Миш-* < *Михайло* (Керста, 1984, с. 120–121), пор.: ім'я *Mysiutha*, 1603 р. (Мутнік, 2010, с. 58).

-аиш: *Лука(ш)* (Атаманенко, 2024, с. 62) < *Лука* (Керста, 1984, с. 118; Мутнік, 2010, с. 53); *Петра(ш)* (Атаманенко, 2024, с. 68) / *Пе(т)ра(ш)* Ку(л)бачи(ч) (с. 59); *Тома(ш)* (с. 62) — І. Митник підкреслює, що форма *Томаиш* може походити від слів. *Томислав* (Мутнік, 2010, с. 27);

-ош: *Тимош* (Атаманенко, 2024, с. 68) / *Тимо(ш)* (с. 67) і *Тимо(ш)* А(н)драсови(ч) (с. 58) — *Тимофій* (Керста, 1984, с. 127; Мутнік, 2010, с. 80); *Яро(ш)* (Атаманенко, 2024, с. 63) / *Ярошъ* Запади(н)ски(и) (с. 65) < *Ярофей*, *Ярема*, *Ярослав* (Мутнік, 2010, с. 44), на думку П. Чучки, ім'я *Ярош* утворено від слов'янських двоосновних імен *Ярослав*, *Яромір* усічувально-суфіксальним способом за допомогою новоствореного суфікса **-ош**; на Наддніпрянщині початку XVII ст., як і в Білорусі, ім'я *Ярош* < христ. *Єрофей* / *Ярофей* (Чучка, 2011, с. 371–372) і под.;

-к(а): *Їна(н)ка* Наумови(ч) (Атаманенко, 2024, с. 58) < *Анания* (Керста, 1984, с. 104), у матеріалах Р. Керсти та І. Митник не засвідчено варіанта із суфіксом **-к(а)** (Керста, 1984, с. 104; Мутнік, 2010, с. 23); *Савка* (Атаманенко,

2024, с. 65) / *Са(в)ка* Игнатови(ч) (с. 58) < *Сава* (Керста, 1984, с. 125), < *Сава, Савел, Савелій* (Мутнік, 2010, с. 73) та ін.

Одиничними прикладами представлені іменні варіанти із суфіксами: **-аз(а), -ак, -ик, -ок, -ина, -ур(а), -исьь**: *Юрага* Барашо(в)ски(и) (Атаманенко, 2024, с. 59) < *Юр-* < *Юрій* (Керста, 1984, с. 130–131); *Є(р)ма(к)* Іванови(ч) (Атаманенко, 2024, с. 58) / *Е(р)макь* (с. 66) — *Єрмолай* (Керста, 1984, с. 112; Мутнік, 2010, с. 44); *Лаврикь* (Атаманенко, 2024, с. 65) < *Лаврь* (Керста, 1984, с. 117), < *Лаврентій* / *Лаврін, Лавро* / *Лавр* (Мутнік, 2010, с. 51); *Петро(к)* (Атаманенко, 2024, с. 66) і *Петро(к)* Во(и)теховичь (с. 65) < *Петрь* (Керста, 1984, с. 23); *Хведорина* (Атаманенко, 2024, с. 64), оскільки в реєстрах немає вказівки на стать іменованого, то цим іменем могла бути названа й жінка, у «Словнику українських імен» І. Трійняка варіанти *Федорина* мають і чол. *Федор*, і жін. *Федора* (Трійняк, 2005, с. 375, 378); *Мишура* Ва(с)кови(ч) (Атаманенко, 2024, с. 59) < *Миш-* < *Михайло* (Керста, 1984, с. 120–121), пор.: ім'я *Mysiura*, 1695 р., патроніми *Mysiurka*, 1695 р., *Mysiuryk*, 1759 р. (Мутнік, 2010, с. 58); *Івани(с)* (с. 62) < *Іван* (Керста, 1984, с. 113–114).

2.5. Словотвірні варіанти чоловічих християнських імен

Найбільшою кількістю словотвірних варіантів представлені імена **Михайло** (8 варіантів): *Миха(и)ло* (Атаманенко, 2024, с. 64), *Миха(л)* Деревенец(к)и(и) (с. 69), *Миско* (с. 67), *Мисюта* (с. 68), *Ми(х)но* (с. 67), *Мишко* (с. 68) / *Ми(ш)ко* (с. 63) і *Ми(ш)ко* Бояри(н) (с. 59) / *Мишъко* (с. 68), *Мишура* Ва(с)кови(ч) (с. 59), *Мишута* (с. 67) і *Мишута* Ухреди(ч) (с. 59); **Григорей** (7 варіантів): *Григоре(и)* (с. 60), *Гри(н)* Ско(ч)ко (с. 58), *Грине(ц)* (с. 68) / *Гринець* (с. 64), *Гри(н)ко*, *Гри(ц)* Ωтаман (с. 68), *Гри(ц)ко* (с. 62), *Гришко* (с. 65) / *Гри(ш)ко* (с. 63) / *Гришъко* (с. 64) / *Гры(ш)ко* (с. 67); **Данило** (5 варіантів): *Данило* (с. 67), *Дане(ц)* (с. 62), *Данко* Наумович (с. 58) / *Данъко* (с. 60), *Да(ц)* (с. 67), *Да(ш)ко* Ма(н)кови(ч) (с. 58); **Семен** (4 варіанти): *Семе(н)* (с. 66) і *Семе(н)* Лашко (с. 59), *Се(м)ко* (с. 65), *Сенко* (с. 68) і *Сенко* Боролы(с) (с. 60) / *Се(н)ко* (с. 68) і *Се(н)ко* Ωгоро(д)ни(к) (с. 59) / *Сенько* (с. 61) / *Сенько, Сенюкь* (с. 65).

Імена *Васи(л)*, *Іван*, *Лаври(н)*, *Лука*, *Она(н)ко*, *Павель*, *Петрь*, *Прокъпъ*, *Трухонь* у досліджуваних реєстрах мають по 3 словотвірних варіанти: **Васи(л)** Фе(д)цеви(ч) (с. 58), *Васко* (с. 69) і *Васко* Лу(и) (с. 67) / *Ва(с)ко* (с. 66) і *Ва(с)ко* Цыкало (с. 59), *Васюта* (с. 62); **Іван** (с. 67) / *(Іван)* (с. 66) / *Ива(н)* Тишеви(ч) (с. 59), *Івани(с)* (с. 62), *Ивашко* (с. 66) / *Ива(ш)ко* (с. 62) / *Ивашъко* (с. 65); **Лаври(н)** / *Ла(в)ри(н)* (с. 61), *Ла(в)рине(ц)* (с. 62), *Лаврикь* (с. 65); **Лука** (с. 65), *Лука(ш)*, *Лу(ц)ко* (с. 62); **Ωна(н)ка** Наумови(ч) (с. 58), *Ωна(ц)ко*, *Ωна(ш)ко* (с. 60); **Павел(л)** (с. 61) / *Павель* (с. 69), *Па(с)ко* (с. 67), *Па(ш)ко* (с. 62); **Петрь** (с. 60) і *Пе(т)рь* Ка(р)пови(ч) (с. 59) / *Петрь*, *Петра(и)* (с. 68) / *Пе(т)ра(ш)* Ку(л)бачи(ч) (с. 59), *Петро(к)* (с. 66) і *Петро(к)*

Во(и)теховичъ (с. 65); **Проко(н)** (с. 60) / *Прокопъ* (с. 68), *Проне(ц)* (с. 62), *Проць* (с. 67); **Трухонь** (с. 65), *Тру(ш)* (с. 63), *Тру(ш)ко* (с. 66); *Явхимъ* (с. 64), *Юхно* (с. 63), *Юшъко* (с. 69).

Інші імена представлені 1–2 варіантами, зокрема: *Ма(т)фе(и)* (с. 66) / *Ма(т)фи(и)* (с. 60) / *Матъфе(и)* (с. 65), *Мацько* (с. 66); *Микола(и)* (с. 63), *Микула* (с. 68); *Сава* (с. 60) і *Сава Лу(б)чи(ч)* (с. 59), *Савка* (с. 65) / *Са(в)ка* *Игнатови(ч)* (с. 58); *Степан* (с. 66) / *Степа(н)* (с. 64), *Стецько* (с. 65); *Тере(х)* (с. 62), *Тере(ш)ко* (с. 60) і *Тере(ш)ко* *чобота(р)* (с. 65) / *Тере(ш)ко* (с. 60); *Ти(ш)* *Огоро(д)ни(к)* (с. 59), *Тишко* (с. 67) / *Ти(ш)ко* (с. 64); *Харито(н)* (с. 62), *Ха(р)-ко* (с. 67); *Юрага* *Барашо(в)ски(и)* (с. 59), *Ю(р)ко* (с. 68) та ін.

Різноманітністю не лише словотвірних, а й фонетико-графічних варіантів відзначене ім'я **Федор**: *Федор* (с. 66) і *Федор* *Конашевичъ* (с. 68) / *Федо(р)* (с. 67) / *Хведо(р)* і *Хведо(р)* *Сухоно(с)* (с. 68) / *Ходо(р)* (с. 67) і *Ходо(р)* *Гу(г)нивы(и)*, *Фе(д)ко* (с. 60) / *Хведко* *Огоро(д)ни(к)* (с. 59) / *Хве(д)ко* (с. 65) і *Хве(д)ко* *Коре(ц)ки(и)* (с. 60) / *Хве(д)ко* *По(л)ски(и)* (с. 58) / *Хведъко* / *Хо(д)-ко* (с. 68), *Хведе(ц)* *Накрывалови(ч)* (с. 58), *Хведорина* (с. 64).

2.6. Жіночі християнські імена

У досліджуваних поборових реєстрах засвідчено декілька жіночих християнських особових імен: *Варуша* (Атаманенко, 2024, с. 60), очевидно, походить від жін. *Варвара*, серед сучасних варіантів цього імені наявні *Варуся*, *Варушка* (Трійняк, 2005, с. 57); *Га(н)ка* (Атаманенко, 2024, с. 65); *Матруна* (с. 67); *Овдо(т)я* (с. 61); *Орина* (с. 61); *Проси(м)ка* (с. 61), у збірнику документів «Українське повсякдення ранньомодерної доби: Волинь XVI ст.» також трапляється жіноче ім'я *Просимъка*: «ключника и девокъ две, Татаръку а *Просимъку*, з собою взяли и до Корца попровалили» (Бездрабко та ін., 2014, с. 346) / «двокъ две, *Татаръку* а *Просимъку*» (с. 347). На нашу думку, *Просимка* — варіант жін. христ. *Євфросинія*, у якому відбулися афереза [je], спрощення [вф], зміна [ф] > [п], а [п] > [м], а також додався суфікс *-к(а)*: у «Документах Брацлавського воєводства 1566–1606 років» виявлено жіноче ім'я *Опросимья* / *Просимья*, яким названо ту саму особу: «з держанья Федора Олещи и жоны его *Опросимьи*» (Крикун та ін., 2008, с. 415) / *Федорова* *Олещина* *Просимья* *Ивановна* *Дѣби(ц)ко(з)[о]* (с. 440) / *Федорова* *Олещина* *Проси(м)а* *Дѣби(ц)каа* (с. 443) / *Проси(м)и* *Дѣбцикого* (с. 444); до чоловічого імені *Євфросинъ* у XVI ст. Р. Керста наводить єдиний варіант *Євфросима* (Р. в.) із заміною [п] на [м] (Керста, 1984, с. 111), у «Словнику староукраїнської мови XIV–XV ст.» подано статті з реєстровими словами *Просимійнж* (З. в.) з позначкою: «див. *Просинійнъ* (прикм.)» і жін. *Просинья* — особова назва *Євфросина*, *Євфросинія*, *Фросина* (ССУМ, 1978, с. 262–263; 1977, с. 350), з-поміж варіантів імені *Євфросинія* / *Євфросинія* І. Трійняк засвідчує

Просина, Хросина, Хросинка, Фросинка (Трійняк, 2005, с. 136). Крім того, в історико-етимологічному словнику П. Чучки «Слов'янські особові імена українців» відсутні оніми чол. *Просимко* / жін. *Просимка* (Чучка, 2011).

В аналізованому іменнику наявне й одне найменування жінки за чоловіком: *Она(н)чина*, вдова убогая (Атаманенко, 2024, с. 67).

Наукова новизна запропонованої статті полягає в тому, що антропонімікон первинних поборових реєстрів 70–80 років XVI ст. як одного з найдавніших джерел описово-статистичного характеру для Звягельської волості, які відображають «ідеальний» стан цієї латифундії на другу половину XVI ст. (Атаманенко, 2024, с. 56) уперше став предметом наукового вивчення.

3. ВИСНОВКИ

У первинних поборових реєстрах Звягельської волості 1570–1571 рр. і 1576 р. переважають однолексемні іменування, значно рідше вживані дволексемні антропонімічні формули, які складаються загалом із чоловічих християнських повних, усічених, усічено-суфіксальних і суфіксальних варіантів імен. Найбільше в іменнику суфіксальних варіантів чоловічих особових християнських імен із суфіксом *-к(о)*. У досліджуваних документах засвідчено декілька жіночих християнських особових імен: *Варуша, Га(н)ка, Матруна, Овдо(т)я, Орина, Просимка*. Подальше вивчення первинних поборових реєстрів Звягельської волості другої половини XVI ст. дасть змогу визначити особливості композитних, відкомполітичних і відапелятивних слов'янських імен та специфіку дволексемних антропонімоформул.

ЛІТЕРАТУРА

- Атаманенко, В. (2024). Первинні поборові реєстри Звягельської волості другої половини XVI ст. [The primary conscription registers of the Zvyagel Volost of the second half of the 16th century]. *Наукові записки Національного університету „Острозька академія”. Серія „Історичні науки”*, 35, 54–70.
- Бездрабко, В.В., Гримич, М.В., Кулаковський, П.М., Однороженко, О.А., Ульяновський, В.І. (ред.). (2014). *Українське повсякдення ранньомодерної доби: збірник документів. Вип. 1: Волинь XVI ст.* [Ukrainian everyday life in the early modern period: A collection of documents. Vol. 1: Volhynia in the 16th century]. Київ: Фенікс.
- ССУМ = Гринчишин, Д.Г., Гумецька, Л.Л., Керницький, І.М. (ред.). (1977–1978). *Словник староукраїнської мови XIV–XV ст.* [Dictionary of the Old Ukrainian language of the 14th–15th centuries] (т 1–2). Київ: Наукова думка.
- Гумецька, Л.Л. (1958). *Нарис словотворчої системи української актової мови XIV–XV ст.* [An essay on the word-formation system of the Ukrainian act language of the 14th–15th centuries]. Київ: Вид-во Академії наук Української РСР.
- Єфименко, І.В. (2003). *Українські прізвищеві назви XVI ст.* [Ukrainian surnames of the 16th century]. Київ.

- Керста, Р.Й. (1984). *Українська антропонімія XVI ст.: Чоловічі іменування* [Ukrainian anthroponymy of the 16th century: Male names]. Київ: Наукова думка.
- Крикун, М., Піддубняк, О., Купчинський, О. (ред.). (2008). *Документи Брацлавського воєводства 1566–1606 років* [Documents of the Bratslav Voivodeship 1566–1606]. Львів: Наукове товариство імені Шевченка.
- Осташ, Р.І. (2005). Українські особові імена середини XVII ст. як об'єкт лексикографії. 3 [Ukrainian personal names of the middle of the 17th century as an object of lexicography. 3]. *Студії з ономастики та етимології, 2005*, 120–144.
- Пахомова, С.М. (2012). *Еволюція антропонімічних формул у слов'янських мовах* [Evolution of anthroponymic formulas in Slavic languages] (вид. 2-е). Ужгород: Вид-во Олександри Гаркуші.
- Трійняк, І.І. (2005). *Словник українських імен* [Dictionary of Ukrainian names]. Київ: Довіра.
- Худаш, М.Л. (1977). *З історії української антропонімії* [From the history of Ukrainian anthroponymy]. Київ: Наукова думка.
- Чучка, П.П. (2005). *Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник* [Surnames of Transcarpathian Ukrainians: historical and etymological dictionary]. Львів: Світ.
- Чучка, П.П. (2011). *Слов'янські особові імена українців: історико-етимологічний словник* [Slavic personal names of Ukrainians: historical and etymological dictionary]. Ужгород: Ліра.
- Шульгач, В.П. (2008–2023). *Нариси з праслов'янської антропонімії* [Essays on Proto-Slavic anthroponymy] (ч. 1–8). Київ.
- Ящук, Л.В. (2008). *Антропонімія Житомирщини XVI–XVII ст.* [Anthroponymy of Zhytomyr Oblast of the 16th–17th centuries] [Дис. канд. філол. наук]. Житомирський державний університет імені Івана Франка.
- Мутнік, І. (2010). *Антропонімія Волиня в XVI–XVIII столітті* [Anthroponymy of Volhynia in the 16th–18th centuries]. Warszawa: Uniwersytet Warszawski.

REFERENCES (TRANSLITERATION)

- Âşuk, L. (2008). *Антропонімія Житомирщини XVI–XVII ст.* [Anthroponymy of Zhytomyr Oblast of the 16th–17th centuries] [Dis. kand. filol. nauk]. Житомирський державний університет імені Івана Франка.
- Atamanenko, V. (2024). Pervinnî poborovî reêstri Zvâgel'skoï volosti drugoï polovini XVI st. [The primary conscription registers of the Zvyagel Volost of the second half of the 16th century]. *Naukovî zapiski Nacional'nogo universitetu „Ostroz'ka akademiâ”*. Seriâ „Îstorični nauki”, 35, 54–70.
- Bezdrabko, V.V., Grimič, M.V., Kulakovs'kij, P.M., Odnoroženko, O.A., Ul'janovs'kij, V.Î. (red.). (2014). *Українське повсякдення ранньомодерної доби: збірник документів. Вип. 1: Волин' XVI ст.* [Ukrainian everyday life in the early modern period: A collection of documents. Vol. 1: Volhynia in the 16th century]. Київ: Feniks.
- Čučka, P.P. (2005). *Prizviša zakarpats'kih ukraïnciv: istoriko-etimologičnij slovník* [Surnames of Transcarpathian Ukrainians: historical and etymological dictionary]. L'viv: Svit.
- Čučka, P.P. (2011). *Slovâns'ki osobovî imena ukraïnciv: istoriko-etimologičnij slovník* [Slavic personal names of Ukrainians: historical and etymological dictionary]. Užgorod: Lira.
- Êfimenko, Î.V. (2003). *Українські прізвищеві назви XVI ст.* [Ukrainian surnames of the 16th century]. Київ.
- SSUM = Grinčišin, D.G., Gumec'ka, L.L., Kernic'kij, Î.M. (red.). (1977–1978). *Slovník staroukraïns'koï movi XIV–XV st.* [Dictionary of the Old Ukrainian language of the 14th–15th centuries] (t. 1–2). Київ: Naukova dumka.
- Gumec'ka, L.L. (1958). *Naris slovtvorčoiï sistemi ukraïns'koï aktovoï movi XIV–XV st.* [An essay on the word-formation system of the Ukrainian act language of the 14th–15th centuries]. Київ: Vid-vo Akademii nauk Ukraïns'koï RSR.

- Hudaš, M.L. (1977). *Z istoriï ukrains'koï antroponimii* [From the history of Ukrainian anthroponymy]. Kiïv: Naukova dumka.
- Kersta, R.J. (1984). *Ukrains'ka antroponimiâ XVI st.: Čoloviči imenuvannâ* [Ukrainian anthroponymy of the 16th century: Male names]. Kiïv: Naukova dumka.
- Krikun, M., Piddubnâk, O., Kupčins'kij, O. (red.). (2008). *Dokumenti Braclavs'kogo voëvodstva 1566–1606 rokiv* [Documents of the Bratslav Voivodeship 1566–1606]. L'viv: Naukove tovaristvo imeni Ševčenka.
- Mytnik, I. (2010). *Antroponimia Wołynia w XVI–XVIII wieku* [Anthroponymy of Volhynia in the 16th–18th centuries]. Warszawa: Uniwersytet Warszawski.
- Ostaš, R.Ī. (2005). Ukrains'ki osobovi imena seredini XVII st. âk ob'ëkt leksikografii. 3 [Ukrainian personal names of the middle of the 17th century as an object of lexicography. 3]. *Studii z onomastiki ta etimologii*, 2005, 120–144.
- Pahomova, S.M. (2012). *Evoluciâ antroponimnih formul u slovâns'kih movah* [Evolution of anthroponymic formulas in Slavic languages] (vid. 2-e). Užgorod: Vid-vo Oleksandri Harkuši.
- Šulhač, V.P. (2008–2023). *Narisi z praslovâns'koï antroponimii* [Essays on Proto-Slavic anthroponymy] (č. 1–8). Kiïv.
- Trijnâk, Ī.Ī. (2005). *Slovník ukrains'kih imen* [Dictionary of Ukrainian names]. Kiïv: Dovira.

SUMMARY

FEATURES OF PERSONAL IDENTIFICATION IN THE PRIMARY TAX REGISTERS OF THE ZVYAGEL VOLOST IN THE SECOND HALF OF THE 16TH CENTURY (PART 1)

The purpose of the work is to analyze the anthroponymic of the primary tax registers of the Zvyagel Volost from 1570–1571 and 1576: to describe the word-forming variants of names, primarily male Christian names, which most frequently appear in monolexic designations and two-lexemic anthroponymic formulas. The research is based on the “Primary Tax Registers of Zvyagel Volost in the Second Half of the 16th Century”, prepared for publication by V. Atamanenko (2024) from the manuscript “Vinnytsia Grodskyi sud”. The study employs a descriptive method, including inventory and systematization of lexical material, as well as linguistic techniques such as lexical-semantic, etymological, and word-formation analysis. The scientific novelty of the proposed article lies in the fact that for the first time the subject of scientific study was the naming of the primary levy registers of the 70s–80s of the 16th century of the Zvyahelsk volost as one of the oldest sources of a descriptive and statistical nature, reflecting the then state of these landholdings.

The tax registers of the Zvyagel volost from 1570–1571 and 1576 predominantly feature monolexic designations, most of which are male Christian names of various structures: full, truncated, truncated-suffixal, and suffixal. The most frequent are suffixal variants of male Christian personal names with the suffix *-k(o)*. The names *Mykhailo*, *Hryhorei*, *Danylo*, and *Semen* exhibit the highest number of word-formation variants. Other names have fewer variants, including *Vasyl*, *Ivan*, *Lavryn*, *Pavel*, *Petr*, *Trukhon*, and others. The name *Fedor* stands out for its diversity in both word-formation and phonetic-graphic variants. Additionally, several female Christian personal names are recorded: *Varusha*, *Ha(n)ka*, *Matruna*, *Qvdo(t)ia*, *Qryna*, and *Prosymka*. Further study of the primary conscription registers of the Zvyagel Volost of the second half of the 16th century will make it possible to determine the features of composite, decomposite, and appellative Slavic names and the specificity of two-locem anthroponymic formulas.

Keywords: anthroponymy, personal identification, personal name